

PERSDOSSIER - LANCERING BIODIVERSISCAPE

Biodiversiteit: de federale overheid geeft het voorbeeld en onderneemt actie op de eigen domeinen

Via het BiodiversiScape-programma willen het directoraat-generaal Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Defensie, de Regie der Gebouwen, de NMBS en Infrabel, op initiatief van de federale minister van Leefmilieu Zakia Khattabi, biodiversiteit integreren in alle (her)inrichtings-, bouw- en renovatieprojecten op federale domeinen.

Context inzake biodiversiteit

Sinds enkele decennia gaat de biodiversiteit op aarde exponentieel sneller achteruit. Om die trend te stoppen heeft de International Union for Conservation of Nature (IUCN) in 2010 een 'countdown' gelanceerd op basis waarvan de Europese Unie voor zichzelf nieuwe doelstellingen heeft vastgelegd inzake de bescherming en instandhouding van de biodiversiteit. Bij een eerste evaluatiemoment in 2020 werd voor deze punten geen verbetering vastgesteld. Daarop stelde het Verdrag van de Verenigde Naties inzake Biologische Diversiteit (CBD) kwantitatieve doelstellingen vast, en de EU deed hetzelfde voor elk van haar lidstaten. Op basis van een nieuw akkoord beslist elke staat die partij is bij de conferentie over zijn doelstelling.

De minister van Leefmilieu Zakia Khattabi en de federale overheid hebben ervoor gekozen om twee belangrijke krachtlijnen uit te werken zoals bepaald door de Belgian Biodiversity Alliance, een nationaal initiatief dat eind oktober 2022 werd gelanceerd in de aanloop naar de COP15 van de CBD. De eerste krachtlijn is het herzien van onze consumptie- en productiepatronen om ze duurzaam te maken. De tweede is het vergroenen van stedelijke en voorstedelijke gebieden.

België is een dichtbevolkt, sterk verstedelijkt land, doorkruist door wegen, spoorwegen en infrastructuur die de leefruimtes van dieren en planten verkleinen en versnipperen. Deze situatie levert problemen op voor soorten om zich te voeden, te verplaatsen, voort te planten of om te schuilen, wat bijdraagt tot de achteruitgang van de biodiversiteit. De Belgische federale overheid wil de trend keren en het groenblauwe netwerk in stedelijke en voorstedelijke gebieden versterken om de biodiversiteit te herstellen.

Acties van de federale overheid inzake biodiversiteit

In het regeerakkoord is bepaald dat de federale overheid bij het beheer van de federale domeinen een voorbeeldfunctie met betrekking tot de biodiversiteit moet vervullen. Ze neemt deze opdracht op via het nieuwe BiodiversiScape-programma voor "meer biodiversiteit in landschappen en gebouwen".

Voor Zakia Khattabi: *"is het aanpakken van het verlies aan biodiversiteit vandaag de dag een belangrijke milieu-uitdaging om de duurzaamheid van onze planeet te waarborgen. Het is essentieel dat de federale regering het voorbeeld geeft en het enorme biodiversiteitspotentieel van haar eigendommen en domeinen benut. Elke vierkante meter telt! Daarom lanceer ik vandaag BiodiversiScape: een initiatief waarmee we samen met federale partners actie zullen ondernemen om de biodiversiteit binnen onze bevoegdheden te beschermen en te herstellen. Want bescherming van de milieugezondheid is behoud van de menselijke gezondheid."*

Meer over de cluster Biodiversiteit van het directoraat-generaal Leefmilieu

De projecten die door het DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid zijn opgestart en waaraan het DG deelneemt ([Belgian Biodiversity Alliance](#) [BBA] - [BeBiodiversity](#) - [BiodiversiTree](#) - BiodiversiScape), hebben voornamelijk tot doel de bewustwording te vergroten en partnerschappen aan te gaan met verschillende soorten belanghebbenden, teneinde biodiversiteit te integreren in alle sectoren van de samenleving.

Het BiodiversiScape-programma

Het doel van het BiodiversiScape-programma is het initiëren en lanceren van een beweging om biodiversiteit aan bod te laten komen in alle denkpistes over processen, aankopen, (her)inrichting, renovatie of nieuwbouw. De federale partners vormen een eerste doelgroep, maar op termijn, zullen ook projectontwikkelaars en bouwpromotoren uit de privésector en beheerders van niet-federale domeinen worden beoogd.

De vier krachtlijnen van BiodiversiScape

Het BiodiversiScape-programma bestaat uit vier krachtlijnen:

1. Met de steun en expertise van het team **concrete werken** realiseren die de infrastructuur (opnieuw) vergroenen, ecosystemen herstellen en groene zones opnieuw met elkaar verbinden voor meer biodiversiteit.
2. **Herbruikbare technische voorschriften en/of richtlijnen** definiëren, gebaseerd op kwantitatieve indicatoren en behaalde resultaten naarmate de projecten zich ontwikkelen.
3. **Over het programma communiceren**, teneinde de vastgoedsector bewust te maken over biodiversiteitskwesties.
4. **Informatie delen** en werkdocumenten (zoals bestekken, protocollen, werfopvolging, meetinstrumenten en technische voorschriften) ter beschikking stellen die nuttig zijn voor de federale agentschappen en grote actoren van het vastgoedbeheer.

"Het BiodiversiScape-programma beperkt zich niet tot de aanleg van een waterpond, een minibos, een groendak of het gebruik van meer biodiversiteitsvriendelijke duurzame bouwmaterialen op federale domeinen. Het heeft ook tot doel technische voorschriften of richtlijnen te ontwikkelen en beschikbaar te stellen, zodat iedereen die zich bij het programma wil aansluiten, zich gemakkelijker voor een biodiverse (her)inrichting kan engageren. De overheid geeft het goede voorbeeld, maar samen kunnen we pas echt het verschil maken!"

Sabine Wallens, senior expert Biodiversiteit – DG Leefmilieu

Tijdens het opstartjaar van het programma heeft het BiodiversiScape-team met de partners een eerste verkennende analyse uitgevoerd om de domeinen die zij beheren in kaart te brengen en de locaties waar verbetering mogelijk is te inventariseren.

Volgens de cartografische studie die wij op basis van de beschikbare kadastrale informatie hebben uitgevoerd, hebben wij de volgende gebieden verkregen:

Partner	Aantal gebouwsites	Totale oppervlakte met gebouwen
Defensie	165	222 920 229 m ²
Regie der Gebouwen	849	14 733 803 m ²
NMBS	2505	18 149 331 m ²

Infrabel	210	1 938 057 m ²
Totaal	3 729	257 741 420 m²

Geografische spreiding

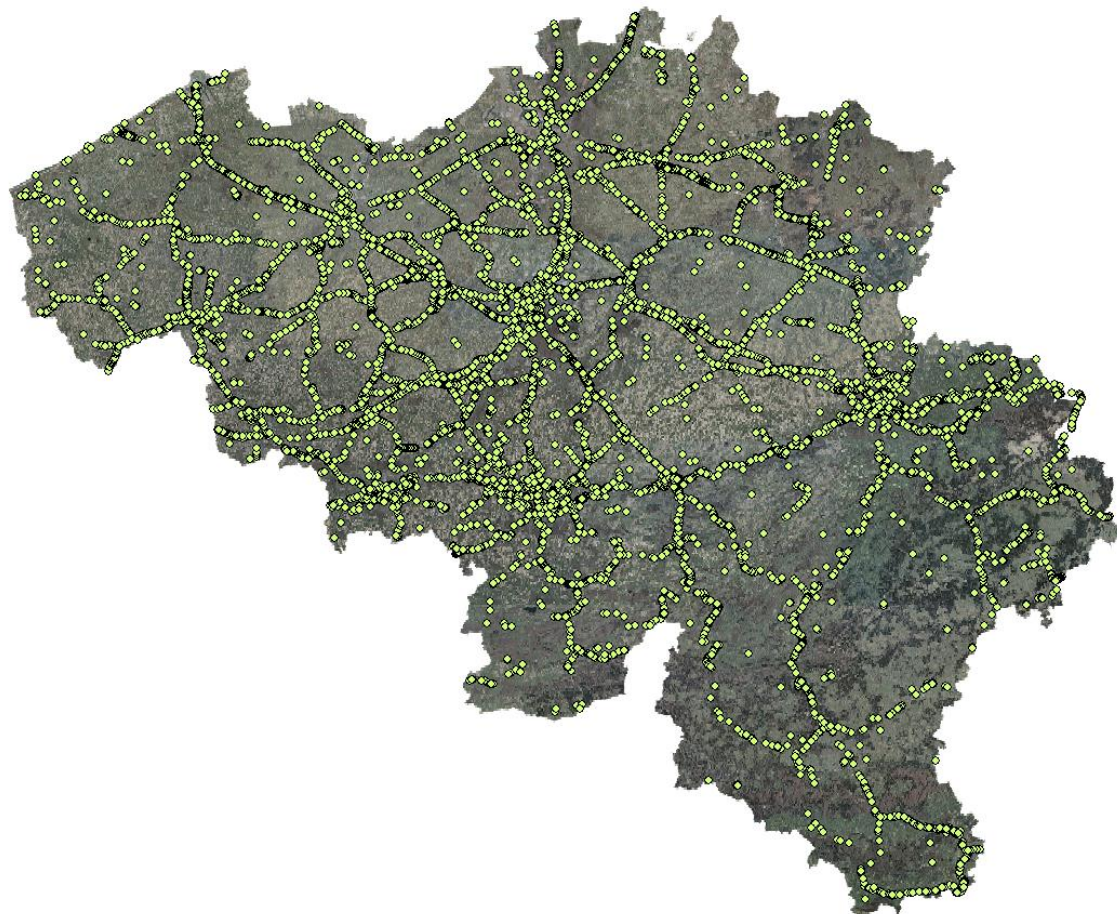

Fig 1 : Geografische spreiding

Het BiodiversiScape-programma maakt deel uit van een langetermijnvisie. De pilootfase eindigt in 2027. De tijd om duurzame projecten op te zetten, de levensvatbaarheid ervan te valideren en... zaadjes te planten voor toekomstige projecten!

De kracht van partnerschappen

In totaal beheren de vier federale BiodiversiScape-partners enkele honderden miljoenen vierkante meter infrastructuur en terreinen in de drie regio's van het land. Hier schuilt een enorm potentieel voor een betere inachtneming en verbetering van de biodiversiteit.

De eerste stap bestaat erin technische en wetenschappelijke ondersteuning te ontwikkelen om biodiversiteit systematisch te integreren in de activiteiten van de Regie der Gebouwen, Infrabel, de NMBS en Defensie, d.w.z. op hun terreinen, in hun infrastructuur, hun processen en hun aankoopbeleid. Zo kunnen technische specificaties en/of richtlijnen worden gedefinieerd die in de toekomstige bestekken en beheersdocumenten van deze organisaties kunnen worden opgenomen.

Met elke organisatie zullen pilootprojecten worden gedefinieerd en opgezet om die specificaties te valideren en om aan andere actoren (zoals projectontwikkelaars uit de privésector en beheerders

van niet-federale domeinen) te tonen welke voordelen en mogelijkheden de integratie van biodiversiteit in hun activiteiten met zich brengt.

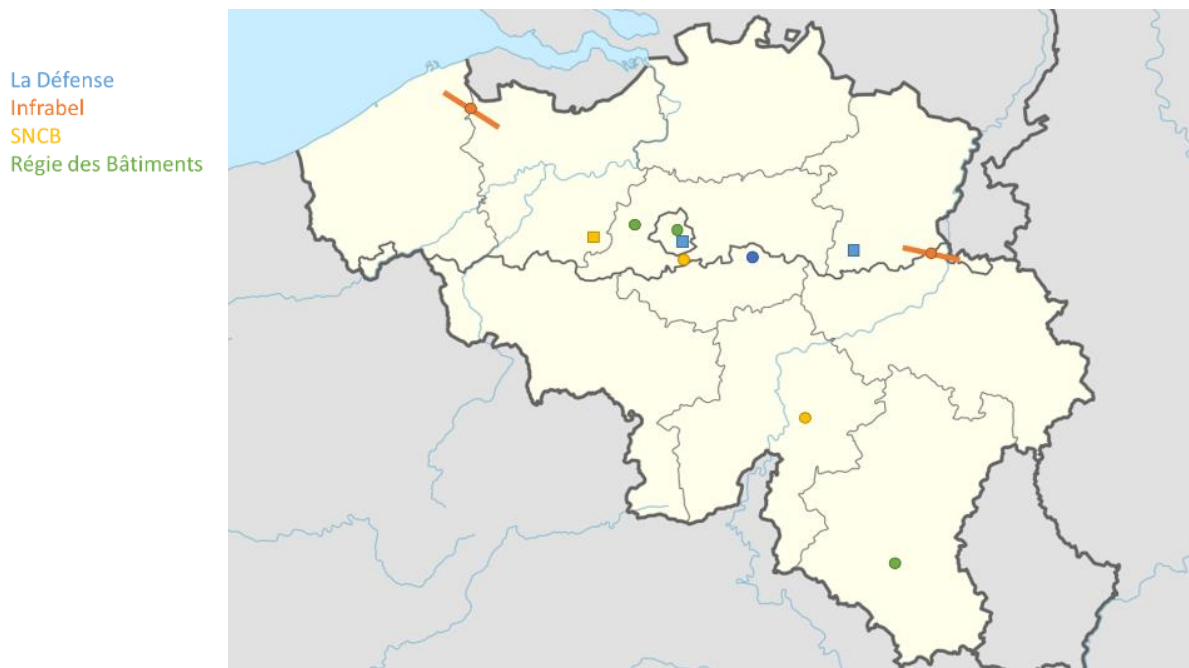

Fig2. Locatie van de sites

Partnerschap met Defensie

"Biodiversiteit beschermen betekent ook de toekomst beschermen. Defensie heeft de bescherming van haar ruimtes en de biodiversiteit van haar domeinen al lang in haar waarden opgenomen. Via het STAR-plan is het departement sterke verbintenissen aangegaan, met name met een doelstelling van een koolstofneutraal gebouwenbestand tegen 2040. Het BiodiversiScape-project is een aanvullende actie waarmee wij onze aanpak verder kunnen versterken en zo een positieve bijdrage kunnen leveren aan onze impact op het milieu."

Ludivine Dedonder, Minister van Defensie

De kerntaak van Defensie is complex maar essentieel: onze toekomst beschermen.

De laatste jaren is de verstoring van het milieu- en klimaat evenwicht een belangrijk aandachtspunt geworden. De gevolgen van dit gebrek aan evenwicht zijn talrijk, ook voor de vrede en stabiliteit in de wereld. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Defensie dit punt op haar agenda heeft gezet.

Deze wens van Defensie om ons milieu te beschermen is allesbehalve nieuw. De klimaat- en natuurproblemen van de afgelopen jaren hebben dit engagement nog versterkt. Zich bewust van de natuurlijke rijkdom van haar trainingskampen, heeft Defensie het leeuwendeel laten bestemmen tot Natura 2000-gebied met bijbehorend beheer, waardoor het echte toevluchtsoorden voor de biodiversiteit zijn geworden.

Dankzij de deelname aan het federale BiodiversiScape-project kan Defensie vandaag nog verder gaan met de uitvoering van maatregelen voor de instandhouding en verbetering van de biodiversiteit binnen zijn kwartieren.

Geselecteerde locaties voor BiodiversiScape

- Site van de Koninklijke Militaire School (KMS):

Gelegen in hartje Brussel, in een zuiver stedelijke omgeving, biedt deze locatie een interessant potentieel, zowel voor het bevorderen van de biodiversiteit in een sterk verhard gebied als voor het verdichten van het groene netwerk in de omgeving (Jubelpark, Leopoldpark, Woluwepark, aansluiting Maria-Louiza-, Palmerston-, Ambiorix- en Margareta-square, enz.). Bovendien is het een strategische plek om toekomstige officieren bewust te maken van biodiversiteitskwesies door middel van de projecten die er worden uitgevoerd. Site van de technische school Saffraanberg: Gelegen in het hart van Haspengouw, in een vlakke, licht glooiende regio, vindt men deze op een leembodem die zich leent tot landbouw. De locatie heeft een interessant potentieel, in termen van biodiversiteit, vanwege de rijke bodem en de beschikbare oppervlakte. Ze biedt ook de mogelijkheid om meer diversiteit te brengen in het bestaande groene netwerk in het voorstedelijk gebied van Sint-Truiden. En net als bij de KMS, kunnen biodiversiteitsprojecten worden gebruikt voor de bewustmaking van onderofficieren in opleiding.

Partnerschap met de Regie der Gebouwen

"De Regie der Gebouwen heeft als vastgoedbeheerder van de federale overheid een voorbeeldfunctie op het vlak van energie-efficiëntie en duurzame ontwikkeling. De vergroening van haar vastgoedportefeuille maakt dan ook integraal deel uit van haar doelstellingen. Ze wil ook zoveel mogelijk de biodiversiteit bevorderen bij alle projecten waar dit mogelijk is, bijvoorbeeld door in groendaken te voorzien en ervoor te zorgen dat de omgeving van de gebouwen zo ecologisch mogelijk is ingericht. Het spreekt dus voor zich dat de Regie der Gebouwen zich aansluit bij het project BiodiversiScape."

Laurent Vrijdaghs, administrateur-generaal en voorzitter van het directiecomité van de Regie der Gebouwen.

De Regie der Gebouwen beheert 891 gebouwensites die worden gebruikt door de federale overheidsdiensten of deel uitmaken van het Belgisch architecturaal en historisch patrimonium, die in totaal 6,7 miljoen m² beslaan, en waarvan 2/3 staatseigendom en 1/3 gehuurd is.

Als overheidsdienst moet de Regie der Gebouwen een voortrekkersrol spelen op het vlak van energie-efficiëntie en duurzame ontwikkeling en werkt ze aan de bewustwording van haar klanten inzake milieukwesties, o.m. door de gebouwen die ze beheert te vergroenen. Zo werkt ze aan biodiversiteitsthema's in projecten waar dat mogelijk is. Daarom wilde de Regie der Gebouwen zich aansluiten bij het BiodiversiScape-programma.

De uitdaging voor de Regie der Gebouwen zal erin bestaan gebouwen met verschillende specifieke kenmerken, zoals erfgoed of veiligheid, aan te passen aan de biodiversiteit en de milieuproblematiek. Afhankelijk van het gebouw zal de nadruk liggen op groene gevels en daken, een zo ecologisch mogelijke herinrichting van de externe omgeving, of op de aanleg van specifieke elementen zoals moestuinen, boomgaarden, bloemenweiden of andere vegetatie die bevorderlijk is voor de ontwikkeling van de biodiversiteit.

Locatie geselecteerd voor BiodiversiScape

- Site van het politiegebouw te Asse

Gelegen in een landbouwgebied en stedelijke/voorstedelijke zone met een handels- en woonbestemming, biedt deze eigendom een interessant potentieel voor zowel de biodiversiteit als

voor de bewustmaking van de actoren en het publiek. Er is ruimte voor verbetering van het bestaande, met name m.b.t. de diversificatie van de aanwezige plantensoorten.

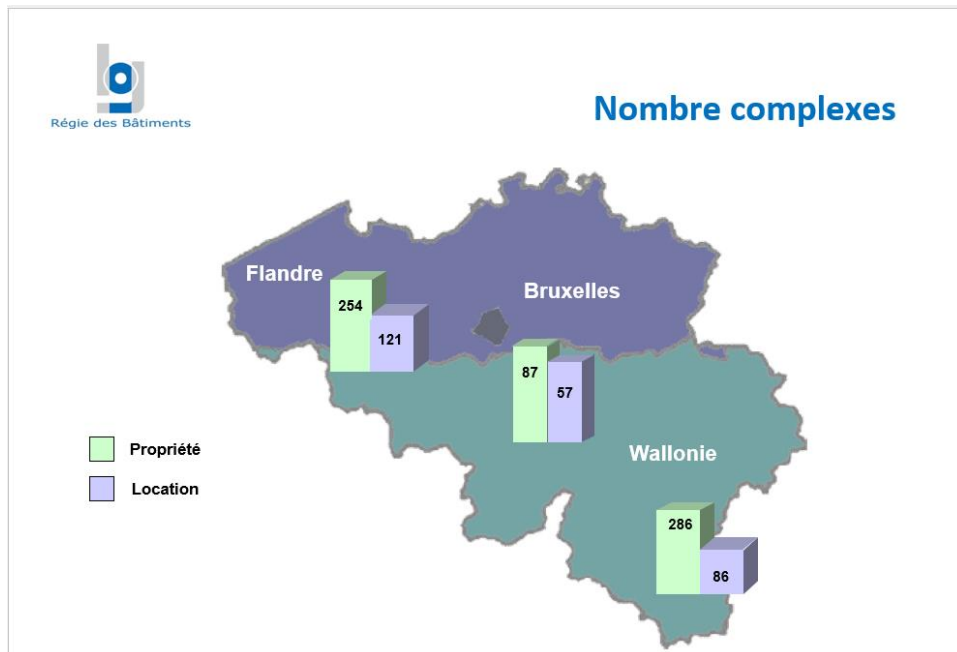

Fig. 3: Verdeling van de complexen

Partnerschap met de NMBS

"De NMBS heeft een actieplan "duurzaamheid" opgesteld (vermindering van het energieverbruik, afvalscheiding, waterbeheer enz.) Onze bijdrage aan BiodiversiScape maakt daar deel van uit. We beginnen met de parkeerplaatsen in drie stations: ze zijn goed zichtbaar en tonen aan dat het niet altijd nodig is grote terreinen te hebben om biodiversiteit een kans te geven. In samenwerking met de deskundigen van het project kan de keuze van de beplanting die het best bijdraagt tot een grotere biodiversiteit ook leiden tot meer comfort voor onze reizigers, bijvoorbeeld door boomsoorten te gebruiken die meer schaduw bieden."

Patrice Couchard - Directeur Stations

De NMBS is duurzaam door de aard van haar activiteiten. Ze wil dat ook zijn via de acties die ze onderneemt.

Daarnaast is de NMBS ten volle betrokken bij de herwaardering van haar terreinen en mikt hierbij op een grotere biodiversiteit.

De NMBS begint met de parkings in drie stations, die in de komende jaren opnieuw worden ingericht (Zottegem, Ciney en Sint-Genesius-Rode). Deze stations zijn goed zichtbaar en tonen aan dat er niet altijd grote terreinen nodig zijn om biodiversiteit een kans te geven. Doordat onze parkings vaak aansluiten op de spoorwegbeddingen van Infrabel, die ook mee in dit project stapt, kunnen we biodiverse corridors creëren.

Tegenwoordig voorzien ze bij de NMBS al parkeerplaatsen met waterdoorlatende bestrating en zones met planten, struiken en bomen. De opgedane ervaringen zullen inspireren om in hun werking meer aandacht te besteden aan het belang van biodiversiteit, en ervoor zorgen dat ze – nog meer dan vandaag – bijdragen aan een duurzamere wereld.

Onderweg. Naar beter.

Locatie geselecteerd voor BiodiversiScape

- Parking van het station Ciney. Gelegen in een stedelijke zone in het hart van een groene regio, en deel van een groter project om het huidige station af te breken en de site te herinrichten, bewijst de inrichting van deze parking dat het mogelijk is om zelfs kleine percelen te gebruiken om de biodiversiteit te bevorderen.
- De stationsparkings in Zottegem en Sint-Genesius-Rode. Het gaat om parkings die de komende jaren worden heraangelegd en waar in functie van dit project heel wat mogelijkheden zijn

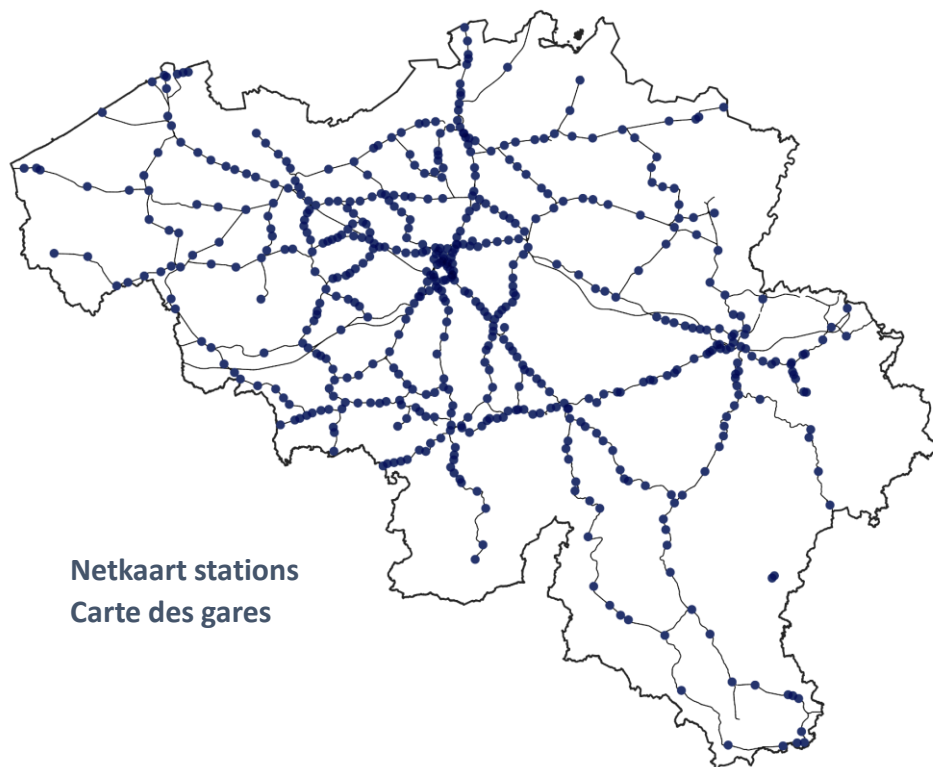

Fig. 4: Netkaart stations

Partnerschap met Infrabel

“Als infrastructuurbeheerder behoort duurzaam transport tot de corebusiness van Infrabel. Daar waar mogelijk wil Infrabel de biodiversiteit op zijn terreinen en langs spoorlijnen valoriseren en zijn sites vergroenen. Infrabel realiseert tal van ecologische projecten zoals de bescherming van specifieke planten- en diersoorten, ecologische studies, de aanplanting van bloemenweides en begrazing van bermen met schapen. Om van deze projecten een succes te maken, werkt Infrabel tevens samen met natuurorganisaties en andere partners.

Binnen BiodiversiScape focust Infrabel zich op het ecologisch bermbeheer. Infrabel is verantwoordelijk voor het onderhoud en het beheer van de spoorweginfrastructuur; daaronder valt ook het beheer van bermen en de aangrenzende zones naast de sporen. Hierbij past Infrabel specifieke technieken toe. Zo krijgt flora ruimte om te groeien en kan fauna de bermen als corridor gebruiken.

Via de participatie in BiodiversiScape wisselt Infrabel ervaringen met zijn stakeholders uit en worden de zones waarin een ecologisch bermbeheer het meest opportuun is, bepaald”.

Pascale Heylen, manager ‘sustainability’

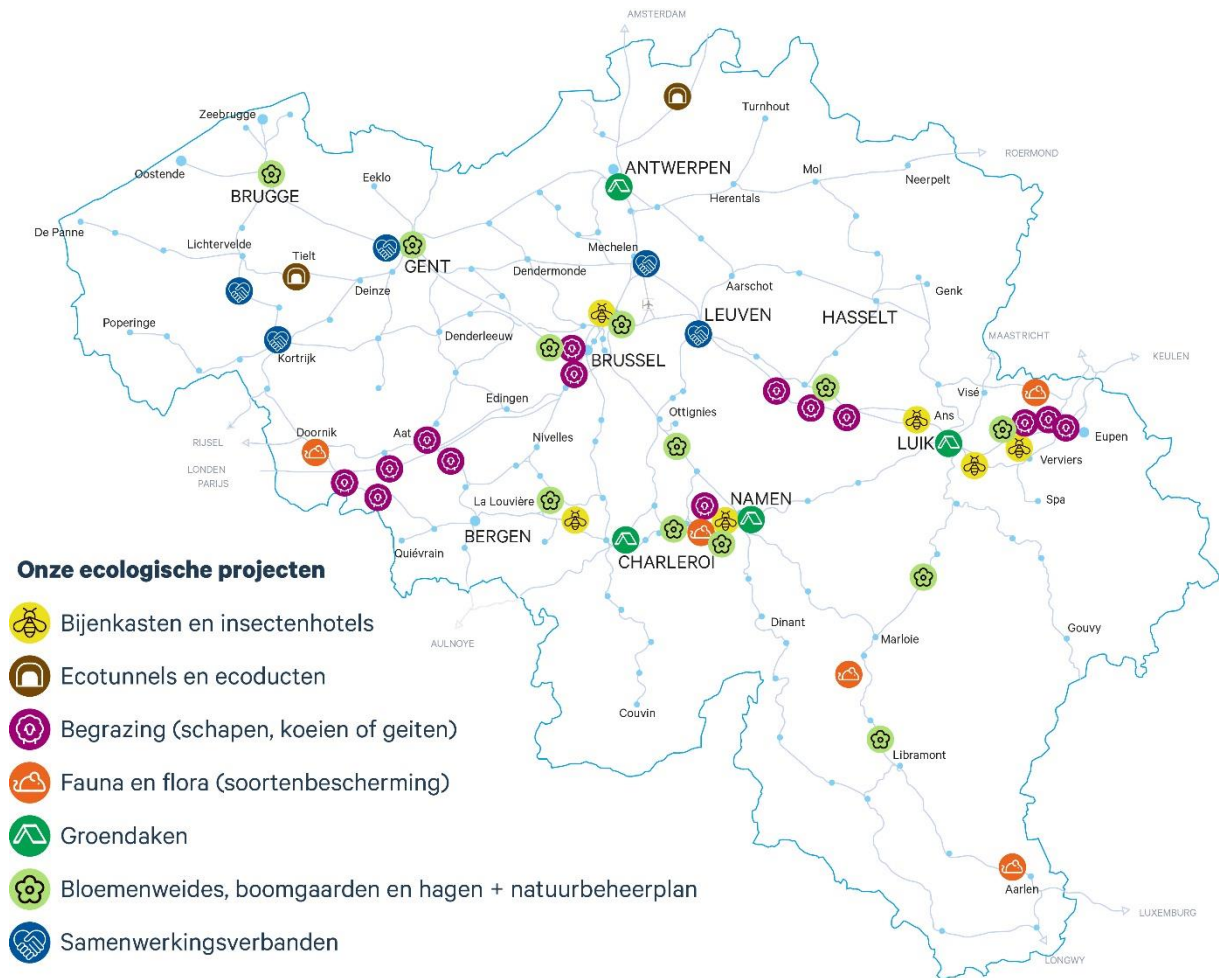

Fig. 5: Kaart van ecologische projecten

Locatie geselecteerd voor BiodiversiScope
 Verschillende sites worden nog bestudeerd.

Goed om weten - COP15 biodiversiteit

Van 7 tot en met 19 december 2022 vindt in Montreal de 15de Conferentie van de Partijen (COP15) plaats van het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (Convention on Biological Diversity of CBD). Deze biodiversiteitstop brengt de overheden van over de hele wereld samen opdat ze een nieuwe reeks biodiversiteitsbevorderende doelstellingen overeenkomen voor het volgende decennium.

De Belgische delegatie zal bestaan uit ongeveer 50 personen, waaronder een twintigtal experts die de ontwerpbesluiten zullen voorbereiden. De bevoegde ministers zullen aan het eind van de COP deelnemen om te stemmen over deze besluiten.

De ervaring van de Belgische experts wordt unaniem erkend: verscheidene van hen coördineren belangrijke dossiers op Europees en internationaal niveau.

Contactpersonen:

- **Wendy Lee**, woordvoester NL, FOD Volksgezondheid
wendy.lee@health.fgov.be - gsm: 0477 98 01 02
- **Adrien Volant**, adjunct-kabinetschef en woordvoerder van de federale minister voor Leefmilieu
adrien.volant@khattabi.fed.be - 0497 82 39 56

INFRABEL

